

HARJAVALLAN KAUPUNGIN KUNNALLINEN SÄÄDÖSKOKOELMA

0 YLEISHALLINTO
04 TALOUSASIAIT

HARJAVALLAN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

2018

Hyväksytty valtuusto 9.4.2018/ 19 §
Voimaantulo 10.4.2018

SISÄLLYSLUETTELO

1.	HARJAVALLAN KAUPUNGIN OMISTAJAPOLITIikka.....	1
2.	KONSERNIOHJEEN TAVOITE	1
3.	KONSERNIOHJEEN SOVELTAMISALA	1
4.	KONSERNIOHJEEN VOIMAANTULO, SOVELTAMINEN JA SITOVIUUS.....	2
5.	KONSERNIOHJAUS JA JOHTAMINEN	2
6.	KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS	3
7.	KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN.....	3
8.	KAUPUNGIN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN	4
9.	VELVOLLISUUS HANKKIA KAUPUNGIN KANTA ASIAAN ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA	4
10.	KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN	5
11.	KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA.....	5
12.	KONSERNIEN HENKILÖSTÖPOLITIikka.....	6
13.	TIEDOTTAMINEN	6
14.	KONSERNIN SISÄISET PALVELUT	6
15.	TILINTARKASTUS JA SISÄINEN VALVONTA	7
16.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ROOLI	7
17.	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN.....	7
18.	RAHOITUS	8
19.	HANKINNAT.....	8
20.	VOIMAANTULO	8

1. HARJAVALLAN KAUPUNGIN OMISTAJAPOLITIikka

Harjavallan kaupungin omistajapolitiikka määritellään Kuntalain 37 §:n mukaisesti kaupunkistrategiaan liittyvässä Elinvoimaohjelmassa. Omistajapolitiikalla linjataan, missä kaupungin on pitkällä tähtäimellä perusteltua olla mukana omistajana ja sijoittajana ja mitä kaupunki omistajuudella tavoittelee. Omistajaohjauksella varmistetaan, että tytäryhteisö toimii kaupungin tahdon ja tavoitteiden mukaisesti. Konserniohje on omistajaohjauksen tärkein väline.

Harjavallan kaupungin omistajuuden lähtökohta on kaupungin palvelutuotanto ja siinä tarvittava omaisuus ja sijoitukset. Kaupunki ei hanki omaisuutta tai sijoituksia ilman erityisiä perusteita pelkästään varallisuutensa lisäämiseksi.

2. KONSERNIOHJEEN TAVOITE

Kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on, että ohjauksen kohteena oleva yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon omistajiensa tahdon ja tavoitteet. Konserniohjeella yhdenmukaistetaan ohjauksen menettelytapoja ja tehostetaan kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuutena huomioon ottaen.

Konserniohjeella lisätään myös toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostetaan kaupungin ja ohjauksessa olevan yhteisön välisen tiedon laatua ja -kulkua. Ohjetta noudatetaan soveltuvien osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

3. KONSERNIOHJEEN SOVELTAMISALA

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee toimia tämän konserniohjeen periaatteita noudattaen.

Harjavallan kaupungin kuntakonserni on taloudellinen kokonaisuus, jonka muodostavat Harjavallan kaupunki sekä seuraavat **tytäryhteisöt**, joissa Harjavallan kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräamisvalta.

Harjavallan kaupungin tytäryhteisöjä ovat (suluissa omistusosuus):

Harjavallan Kaukolämpö Oy (100 %)

Kiinteistö Oy Harjavallan Vuokratalo (92 %)

Kiinteistö Oy Kreetala (67 %).

Kunnan osakkuusyhteisöillä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 §:n ja 8 §:n tarkoittamaa omistusyhteisyrittäjä ja osakkuusyrittäjä.

Harjavallan kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt (suluissa omistusosuus):

Jokilaakson Ympäristö Oy (22,99 %)

Kiinteistö Oy Harjavallan Virastotalo (22,6 %)

Kiinteistö Oy Huovinkatu (37 %).

Harjavallan kaupunki on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymä (24,54 %)

Satakunnan koulutuskuntayhtymä (10,17 %)

Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (3,91 %)

Satakuntaliitto (3,87 %).

4. KONSERNIOHJEEN VOIMAANTULO, SOVELTAMINEN JA SITOVIUUS

Konserniohjeeseen hyväksyy kaupunginvaltuusto. Kukin tytäryhteisö käsittelee ja hyväksyy konserniohjeeseen itseään sitovaksi yhtiökokouksessa tai vastaavassa toimielimessä välittömästi. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeeseen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Konserniohjeita noudatetaan tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai yhdistyksen säännöistä muuta johdu. Konserniohje ja konsernijohdon antamat ohjeet täydentävät yhteisöjen pakottavan lainsäädännön lakisäätöisiä menettelytapoja. Jos konserniohjeeseen perustuvat yksittäiset ohjeet ovat ristiriidassa yhteisön pakottavan lainsäädännön kanssa, yhteisön johdon velvollisuus on ilmoittaa siitä kaupungin konsernijohdolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. KONSERNIOHJAUS JA JOHTAMINEN

Harjavallan kaupunginvaltuusto määrittelee yhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee toteuttaa omalta osaltaan valtuuston asettamia tavoitteita ja kaupungin edustajien on toimittava tytäryhteisöjen hallinnossa niiden saavuttamiseksi.

Kaupunginjohtajalla, hänen määräämällään viranhaltijalla tai kaupungin hallituksen nimeämällä edustajalla on oikeus olla läsnä tytäryhteisön hallituksen kokouksessa.

Kaupunginhallitus kutsuu konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallituksen jäsenet vuosittain yhteiseen tapaamiseen tiedonkulun varmistamiseksi.

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty Harjavallan kaupungin hallintosäännössä.

6. KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja –suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

7. KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tulokseen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seuranta varten kaupungille neljännesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryh-

teisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohdolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitolapaa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konserni- tai kaupungin talousjohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

8. KAUPUNGIN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN

Harjavallan kaupungin luottamushenkilöillä on oikeus saada kaupungin viranomaisilta sen hallussa olevien tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoa, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kaupunginjohtajalle / kaupungin kirjaimoon.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

9. VELVOLLISUUS HANKKIA KAUPUNGIN KANTA ASIAAN ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA

Yhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen konsernijohdon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemä voitonjakoehdotus
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset

- pääomarakenteen muutokset
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitukset
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimuksen yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen, konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

10. KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN

Harjavallan kaupunginhallitus nimeää ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin. Edustajia valittaessa on otettava huomioon kunta- ja hallintomenettelylain esteellisyyttä ja tasa-arvoa koskevat normit. Valinnoissa on lisäksi huomioitava, että tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

11. KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA

Konserniyhteisöjen tulee noudattaa hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteita siten, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti konsernin kokonaisuus turvaten.

Tytäryhteisön hallitus vastaa yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä yhdessä toimitusjohtajan kanssa. Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Hallituk-

sen jäsenellä tulee olla yhteisön toiminnan edellyttämä asiantuntemus. Hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistä.

12. KONSERNIEN HENKILÖSTÖPOLITIikka

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto koordinoi konsernin henkilöstöpolitiikkaa. Jaosto antaa ohjeita henkilöstön palkkaamisesta ja uudelleen sijoittamisesta.

13. TIEDOTTAMINEN

Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön ja säätiön on annettava tiedotusta varten kunnan keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksituloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolelta kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

14. KONSERNIN SISÄISET PALVELUT

Harjavallan kaupunkikonserni pyrkii järjestämään tukipalvelut keskiteysti. Taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä haetaan kaupunkikonsernissa talous- ja henkilöstöhallintoon, hankintoihin, kiinteistön hoitoon ja puhtaanapitoon sekä tietotekniikka- ja tietoliikennepalveluihin liittyen.

Toiminnallisista ja taloudellisista syistä palvelut voidaan hankkia konsernin ulkopuolelta. Tavoitteena on, että konsernin yksiköt käyttävät samoja tietojärjestelmiä sekä noudattavat yhteisiä tietohallinnon toimintaohjeita.

15. TILINTARKASTUS JA SISÄINEN VALVONTA

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valinnan. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

Sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminta hoidetaan tehokkaasti ja tuloksellisesti, tuotettu informaatio on luotettavaa ja sääntöjä noudatetaan. Sisäinen valvonta hoidetaan soveltaen Harjavallan kaupungin sisäisen valvonnan ohjeistusta.

16. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ROOLI

Tarkastuslautakunta valitsee kaupungille tilintarkastusyhteisön, joka toimii myös tytäryhteisöjen tilintarkastajana.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

17. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN

Harjavallan kaupunki laatii tilikautta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä konsernitaseen ja -tuloslaskelman sisältävän tilinpäätöksen, josta käy ilmi kuntakonsernin varat, velat ja vastuut. Tilintarkastajat tarkastavat tilinpäätöksen toukokuun loppuun mennessä ja valtuusto käsittelee sen kesäkuun loppuun mennessä.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksensa keskushallintoon tilikautta seuraavan helmikuun 15. päivään mennessä.

Tilinpäätöksen muodostavat:

- tuloslaskelma,
- tase,
- tuloslaskelman ja taseen liitetiedot,
- talousarvion toteutumisvertailu,
- toimintakertomus ja
- rahoituslaskelma.

Kaupunginjohtaja tai kaupungin talousjohtaja antavat yksityiskohtaisia ohjeita konsernitilinpäätöksen laatimisesta ja käyvät tarvittavat neuvottelut tytäryhteisöjen edustajien kanssa.

18. RAHOITUS

Valtuusto päättää kuntakonsernin rahoituksen perusteista, taloussuunnittelusta ja taloudenhoidon periaatteista.

Tytäryhteisöjen toimialaan ei kuulu sijoitustoiminta. Normaalin maksuvalmiuden edellyttämän osan ylittävä osa tytäryhteisön likvidistä rahoitusomaisuudesta on ohjattava tytäryhteisön kanssa erikseen sovittavalla tavalla emoyhteisön käyttöön.

Tytäryhteisön on ilmoitettava rahoitustarpeestaan ja lainoistaan kaupungille ja pyydettyä lupa ottaa uutta lainaa sekä neuvoteltava vakuuksien käytöstä.

Kaupungin edustaja osallistuu tarvittaessa tytäryhteisöiden takaus- ja lainaneuvotteluihin.

Kaupungin takauksesta tytäryhteisön lainoille päättää valtuusto.

Tytäryhteisö voi saada kaupungin varoista lyhytaikaista luottoa.

Pankkipalvelujen käyttämisessä ja kassavarojen sijoittamisessa noudatetaan kuntakonsernissa yhtenäistä käytäntöä.

19. HANKINNAT

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa valtuuston hyväksymiä hankinta-ohjeita. Tytäryhteisön materiaalipalveluja hankittaessa tulee ottaa huomioon koko konsernin etu. Hankinnat toteutetaan yhteishankintana mahdollisuuksien mukaan.

Kaupunki voi antaa ohjeita hankintamenettelystä.

20. VOIMAANTULO

Konserniohje tulee voimaan 10.4.2018 alkaen.